

Valsi Aile kodotütride tegemiisist

Kae lk 2

Terävä sulõga pinisõbõr Antoni Annika

Kae lk 3

Võõran kortinan üümajal

Kae lk 4

Kandlõraamadu näütamine Võrol.

RAHMANI JANI PILT

Võrol näüdati kandlõraamatut

Minevä pühapäävä olf Võro liinan Vana-Võromaa kultuurikuan raamadu «100 Eesti rahvakandlemängijät ja -meistrit» välänäütamine. Tego om Eesti folkloorinõvokogo rahvakandlemängijide kaardistamisõ ja ülesvõtmisõ tüürühma tüü kokkovõttõga.

Raamatust saa lukõ 100 Eesti rahvakandlemängijä kotsilõ. Könõldas, kuis näist pillimehe saiva, midä mängvä ja kost näide pilli peri omma.

Raamatust könõl ligembäle kokkosäädjä, esitlõsel asti üles ka Võromaa tunnõdu kandlõmängjä ja näide opilasõ.

UL

Kooriütisuse avohindud jakku ka võrokõisilõ

Eesti kooriütisus kuuluf minevä puulpäävä Taľna Estonia kontsõrdisaalin vällä koori- ja puhkpillimuusiga aastapremiä. Mitu suurt aastapremiät tulf seokõrd ka Võromaalõ.

Aasta dirigendis-muusigaoppajas valiti Otsari Silja. Tä om Parksepä keskkooli, Võro gümnaasiumi ja Võro muusikakooli muusigaoppaja ja paigapäälidse muusigaalo edesiviijä. 2018. aastagal olf Otsari Silja viil võrokeelidse Uma Pido ja Võromaa tandsupido muusikalinõ juht. Timahavvatsõs üldlaulupidos valmistus tä katsa kooriga.

Aasta orkestridirigendis tunistõdi Randvere Jaan, kiä om Võro muusikakooli puhkpilliooppaja, mitmõ orkestri dirigent. Timä olf kah 2018. aastagal kõüdet Uma Pidoga, tekõ pidolõ orkestrisäädit ja juhtõs pido saatõansambli ja orkestrit.

UL

Kikkajärve Kalakõsõ karikas jäi lätläisi kätte. Minevä puulpäävä, 26. vahtsõaastakuul Eesti-Läti piirijärve Kikkajärve pääl peetü kalapüüdõmise võistlusõ «Kikkajärve kalakõnõ» võit läts seogi kõrd lätläisile. Tuu es olõ ka määnegi ime – kalla olli püüdman õnnõ viis eestläst 32 lätläse vasta. Säänest võistlust peeti joba ütsäs kõrd ja siämaailõ ommaki võistlusõ võitnu õnnõ lätläse.

UL

Raamadukogo pidoaasta

RAHMANI JAN

Et timahava om mitmõl Võromaalt peri kiränikul tsõõrik sünnütähtpäiv ja 110 aastat saa ka Võro liinaraamadukogo luumisõst, tähistäs Võromaa keskraamadukogo aastat mitmõ pidolidsõ ettevõtmisõga.

1909. aastal tetti valla Võro liina avalik raamadukogo. Võromaa keskraamadukogo pidä hinnäst tuu perrätulõjas ja tähistäs timahava ümärkele tähtpäivä. «Terve aasta om juubõliaasta, mitmõsugumaisi ettevõtmisi ja näütüisiga püvvämi seod tähistä,» könõlõs raamadukogo direktri Kuljusõ Inga.

Parhilla saa raamadukogo lugõmissaalin kaia välläpanõkit kolmõ suurõ Võromaa sõnameistri Adsoni Arturi, Kolga Raimondi ja Jaigi Juhani raamatist. Näütusel om kiränigõ varatsõmpi raamatit, noid, miä ilmu pagulusõn, ja ka mõni vahtsõmb raamat. Peris kõik kiränigõ raamadu näütüsele är mahtnu ei olõ. Hulk näütüsele saanuist raamatist omma peri Kolga Raimondi raamadukogost, miä päält kirämehe surma Võrolõ tuudi.

matist omma peri Kolga Raimondi raamadukogost, miä päält kirämehe surma Võrolõ tuudi.

Kolga Raimondi mälehtüspäiv

Vahtsõ kuu alostusõn tulõ raamadukogon ka Kolga Raimondi mälehtüspäiv, kon könõldas kiränikust ja timä luudust. «Meil om Kolga Raimondi iin hää kohustus timä sünnüpäivä tähistä,» ütles Kuljusõ Inga.

Mälehtüspäiv nakkas pääle 6. radokuul kell 12 raamadukogo konvõrendsisaalin. Sarult peri kiränigu latsõpõlvõst ja kooliaastist könõlõs kodouurja Paeglisõ Aili. Edesi näütäs toimõndaja Allasõ Tiia minevä aasta vällä tulnut Kolga luulõkogomikku «Peo pääl elu hõpõ». Viil könõlõsõ raamadukogo tüütäjä: Pindise Merle Kolga Raimondi bibliografiast ja Järve Aili väliseesti kultuuriaokiräst Tulimuld DIGARI teedüssekogon.

Kell 13 astus raamadukogo lugõmissaalin üles muusik Kalkuna Mari, kiä om tennü mitu laulu Kolga Raimondi sõnnu pääle. Ligembät teedüst saa Võromaa keskraamadukogo kodolehe lib.werro.ee päält.

RAHMANI JANI PILT

Tükükene raamaduvälläpanõgi Adsoni-osast.

Võro latsiaialatsõ saava jalga vahtsõ tsuvva

KABUNA KAILE

Võromaa kangidsävabrik Ritico tege Eesti Vabariigi pidoaasta lõpõtusõs kinä kingitüse: kõik Võro liina latsiaia saava üte rühmä jao OmaKinga tsuugõ.

Tsuugõ kinkmise mõtõ tulf jalavarjõ tuutja juhi Tillmanni Liisi sõnnu perrä latsiaidu hindä puult joba aasta tagasi. Inämbüsel latsiaidust omma olõman rahvarõivakomplekti, a sakõst om täpp i päält, tuu tähendäs tsuvva iks puudu. Üte säändse mõttõ löüdsõ ettevõtõ noidõ plaanõ ja ettepanõkidõ siäst, mis inne Eesti juubõliaastat inemiisi ja ütisiisi käest kokko kofati.

Ettevõtõ hõigäs sis vällä, et egä EV 100 juubõlisussõ kollektsioonist müüdü paari päält lätt üts euro Võromaa latsi tsuugõ fondi. Sääne sõnnom olf ka sussõ man sildi pääl. «Võimi sis üteldä, et kingitüst omma avitanu meil tetä palfo Eesti inemise,» võtsõ Tillmanni Liis kokko. Sussõl om olnu hää minnek ja nii saiva tsuvva minevä aasta kats Põlva ja kats Võro

KABUNA KAILE PILT

Punamütsükese latsiaia latsõ pruuvva, mis nummõr tsuvva näile kõgõ inämb pasva.

maakunna latsiaida, kiä olliva esi kah suurõ huvilidsõ.

Aasta joosul om fondi rahha mano tulnu ja nüüd paksõ Ritico plaani vällä ka Võro liina nelläle latsiaialõ. Punamütsükese latsiaia opijuhit Kõivumägi Merle ütelf, et nä omma

pakmisõ üle perädü õnnõligu. Latsiaial om kommõ pitä viiekuvvõaastaisi latsi jõulupito vana ao kombidõ perrä – joba sääl om kinä latsi ütõsugutõsidõ jalavarjõga toimõndaman nätä. Mis sis könõlda tuust, ku tulõ latsiaida rahvarõivin

esindämä minnä.

Tillmanni Liis ütelf, et õkva Eesti timahavvatsõs hällüpäiväs ei jõuta Võro latsiaidulõ kingitüst vast valmis tetä, a keväjädõsel pidol saava latsõ külh joba tsuugõn tandsu lüvvä.

MÄRGOTUS

Inemise kalõstusõ iks inämb, ku nä luudusõst ja maaköödüssest kavvõmbal omma. Üts tsillokõnõ puukõnõ

Kasvi üles Kohtla-Järve tüüs-tüs-maastigõ vaihõl, kon päiv kõgõ tuhamäki taadõ tüises magama lätõ. Kaivanduisi ümbre olf lakõ maa, maa-alonõ risti-rästi läbi kaivõt, tuuperäst olli kuionu kõik lätte ja kuna-gi kasunu suurõ mõtsa ammu maaha võetu. Perrä olli jäänü õnnõ hõrrõ lepä- ja paiuõsu.

Sääl olli mu latsõpõlvõ mängumaa ja marankäümise, tuuperäst tundsõ mitmõ verstä tsõõrin kõiki puid. Üttegi suurt põlispuid sääl es olõ.

Ku olli nii säitsmeaastanõ, lõudse tiiraa veerest vassapik-kudsõ kuusõpuu. Kehvä maa pääl olf tä viledsäkene, a siski nõglapuu! Ehiti tälle aiakõsõ ümbre, et kiäki pääle es astnu, ja käve tedä kaeman, talvõl kaibõsõ lumõ kõl vällä. Nii aas-tit, kooni tä olf põlvõni kasunu.

Ütel talvõl olf kiäki tä maa-ha võtnu, arvada näarikusõs. Iki halõdalõ. Timäst olf saanu mullõ sõbõr, igihalas trüüstjä egäl aastaaol. Olli nännü, ku aigladsõlõ tä kasvi. Tuu, kuis kinkagi jaos olf tä õnnõ üte-kõrdnõ rõõm, murdsõ mu süä-me.

Tsipä vanõmbas saiõn võti ette pikki käuke küllä, kon kasvi korgõ kuusõ. Käve näid tundman, näide seen olf mää-negi esieriline vägi. Maa ja taiva vaihõliidsin antennen. Üten maahajäctün talopaigan kasvi ka võimsa vana tam, a millegiperäst jäi tuu elektrilii-ne ehitäjile ette ja raoti maaha. Aastatsõõrõ kokko lukõn sai 400. Mille olf vaia puumüräk maaha võtta, olf arvosaamalda ja vallus.

LUMISTE KATI, puio sõbõr

Neo latsõpõlvõ köödüsse puioaga omma mul avitanu puid armsas pitä. Egä aasta hengä kerembäle, ku jõulu läbi ja kiäki ei viä hindäle inämb kuusõ-laipu kodo kuulma. Egä sügü-se saa jo väiku kuusõ juuriga kas osta vai esi mõtsast potti kükädä ja keväjä jäl mõtsa vai aida kasuma panda.

Ku inemisel om esieriline läbisaaminõ mõnõ puuga, sis vaivald tä tedä perrämõtlõ-malda maaha võtma lätõ. Ku tä kaes, ku aigladsõlõ või üts puu kassu, inne ku meetripik-kudsõs saa. Seo om säänesama läbisaaminõ nigu kodoeläjide-ga. Ku olõt kasvatanu umma lehmä Maalit, kuis sa tä sis õks är süüt?

Inemise kalõstusõ iks inämb, ku nä luudusõst ja maaköödü-sist kavvõmbal omma. Üts kuusõpuu om näile pia sääne-sama asi nigu präänigukarp. Ku tühäs saa, viska är.

Liinakeskund and säänd-sele võõrasjäämisele huugu mano. Üts sugulanõ üteli, et tä olõ-i elon üttee puud kasuma pandnu. Seo pand minno väega imehtämä, selle et võimaluisi puu kasuma panda om hulga. Miä kõnõlda sis viil noist ine-miisist, kiä kõrbõn üles kasusõ vai suurin liinun, kon verstu viisi om õnnõ majakarpõ.

Meil Eestin om väega häste, inämbüsel om uma maalapi-kõnõ olõman. Mullõ miildüs väega mõtõ söögimõtsust. Mõtsust, miä andva saaki. Olõ märgotanu, et avaligõn pargõn võinu kah inämb süüdävide viljuga puud kasvata. Nigu näütuses Talnan Koidu uulidsa mänguplatsi pääl kasus suur pirnipuu ja põimukuun saava mängvä latsõ kõgõ mõnõ makõ suutäve, selle et puu om latsi-lõ esieranis helde. Ka kodolda inemiisi söögimurõ olõs tsipa-kõsõ väikumb.

Kevväi om tulõman. Ku maa lumõvaibast vabas saa, om mul küll hirmus hää miil. Läbisaaminõ kasvõga näid maaha kükäten ja näide üles-kasumisõl silmä pääl hoitminõ om midägi võimsat. Seo om mul küll nigu põlinõ vägi, miä suuni seen tuikas. Tammsaarõ om ütelnü, et seo om edimäde armastusõ õnnõvärinä muudu, minkast saa aimu õnnõ tuu, kiä om tuud esi tundnu.

Äkki om sul kah üts tsillo-kõnõ puukõnõ, miä hoolitsõ-mist uut? Üts väiku puu, kedä mõtsaveeren vai uman aian kaeman kävvü, kinka kõnõlda ja kedä üle valla. Uma armas-tusõga.

Mõtõlus

Kõik bambusõ pääle!

Pandakaru ollõv välläkuulmise piiri pääl. Inemise näid hoitva ja süütvä, aga mõtsikun luudusõn jääs näile süüki veitüs. Muidu küländki üterahvastõt Hiinan om näile määnegi maalapikõnõ eräldet, aga tuud om suurõlõ elä-jäle veidü. Imelik küll, et suu-rõn Aasian, kon tühjä maad kü-länd, kõlbas hiidpandalõ õnnõ määnegi lapikõnõ. Aga kui arvõstami, et hiidpanda süü õnnõ bambust, sis ei olõki imelik. Häõs bambus, häõs ka panda. Mi vana hää päntjalg lätõ kaara-põldu, park kere täüs ja haukas mõtsan mustkiid pääle. Vahel laka-tas mõnõ mesipuu kah är, kül valitsus mass kinni (kui mass). Talvõs käänd ülepääh puhkama. Ei putu tälle määnegi bambus, tima aja läbi eestimäidsõga.

Kas meile säält midägi tutvat kah miilde halgatas? Vanast ollõv saarlasõ käünü mandri pääl kraavi kaibman. Päivä tulliva, telsevä pernaasõ käest paatäve keedukartult, seie kõtu täüs ja latsi õdakult kraavi kaibma. Hummukus olf kraav valmis. Kartult kulusi peris suur paatäüs, aga kiäki es lähä rasva vai ülekaalulidsõs. Mis sais meil pörõlt om?

Juudi ja araablasõ teedü-peräst tsialihha ei süü. Näide liha piät olõma košõr vai halal, tuu tähendäs väega erilist looma pidämist, tapmist ja tükeldä-mist. Sääne liha om, arvada, üle kümne kõrra kallimp. Muide, Eestin omma olõman nii košõr-kui halalrahva. Tõsõt küll, mu kaonu naabrinaanõ es võta üttee muud lihha suu sisse ku õnnõ tsialihha. Latsi kasvaf kah säänsen vaimun. Mu naasõ sugulasõ omma ütsjagu taimõ-toitlasõ (vegani). Näile ei kõlba määnegi liha. Mõnõ ei süü kalla, noid om Eestin kah. Terve suur mongoli rahvas ei süü kalla, a tuuiist aetas sääl rasvat lamba-lihha mehemuudu näost sisse. Eestin om hulga inemiisi, kiä põlgva lambalihha, et tuul ollõv kasukamaik. Kiäki näist ei olõ kasukat maitsnu.

Kanalihas jäl söövä Eesti inemise õnnõ rinda ja kintsõ. Mõnõ kanapädäjä ei tapa üttee kanna ja laskva näil koolda aja-likku surma.

Lihatõpriidõ kasvatamist alostõdi Eestin herefordi tõuga, a tull vällä, et näide liha õks peris hää ei olõ, om ülearu tummõ. Sis tuudi sisse angusõ tõug, tuu pitiv heledämbä lihaga olõma.

Kuis om lugu muu söögikraa-miga, miä poodin saia om? (Saia om pia kõkkõ, hülgeliha vast vällä arvat). Ostõtas küländ palfu vällämaal toodõt kraami, tuu om inämbjagu odavamp. Pörõlt omma eestläse kõik ilma läbi käünü ja kel silmä valla, piäsi tiidmä, mis nippega vällämaal söögikraam ilusas tetäs. Tomadi ja kurgi omma ka maigust tunda.

Kokkuvõtvalt: mi liigumi pikki sammõga sinnä, kon pan-dakaru uma söögisortmisega om. Ku nii edesi lätõ, piät pe-rämise eestläse kah loomaaida pandma – nutitefon kätte ja las mängvä. Külälisil hää kaia läbi puurivarbu. Ma arva, et ku näile kõrraperälisel bambust ette anda, näe läptopi mant kavvõmbalõ ei tüküki.

Kae umalõ kandidaadilõ näkko!

Seo inne valimiisi aig paistus tsipa tõistuudu. Olõ kuulnu mit-mõ inemise käest, et inämb ei mõistaki, kedä valli.

Poliitikiidõ jaos om parhilla kõgõ kipõmb hindäkitmise ja vastatsidõ muaga pilmisõ aig. A midä valija viil inne valima minekit tetä saa?

Valija saa jala kõtu alt vällä võtta, hindäle laemba pildi selges tetä ja uman pään mõttõ kõrda säädi. Ei olõ mõistlik valli tuu perrä, midä telekast näet vai internetist loet, mass iks periselt kandidaadiga kokko saia.

Mi uman külän teimi nii, et kutsõmi seo valimisringkuna kõik edenumbri umakandi kohvikulõ rahvaga kokko saama. Paari päävaga olf suurõmba jao edenumbridõ käest lubahus tul-la olõman. Nii saa mi rahvas kuu inne valimiisi kõvastõ poliiti-kit nätä ja kumpi. Ma usu, et tuust või egäletele õigõmba valiku tegemise man kassu olla, saman saami tsipa ka umma küllä üles kittä (nigu poliitigu hinnäst meile kittä tahtva).

Soovita kõigilõ valijilõ: kaegõ umalõ kandidaadilõ inne vali-miisi näkko! Võimaluisi piäs tuu jaos lõudmä, parhilla omma nä häämeelega nõun esiki lihtsämbä rahva sisse tulõma.

RAHMANI JAN,
Uma Lehe päätoimõndaja

UMALEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävä.

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin

E-post: info@umaleht.ee, tel 78 222 21

Kodoleht: umaleht.ee

Molovihk: facebook.com/umaleht

Päätoimõndaja: Jan Rahman, tel 56 922 841
jan@umaleht.ee

Abitoimõndaja: Kaile Kabun, info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org, laivi.org@wi.ee

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster,
latsinukk@umaleht.ee

Uma Lehe toimõndusõ kolleegium:
Tiia Allas, Külli Eichenbaum,
Aapo Ilves, Kaido Kama,
Ülle Kauksi, Rainer Kuuba,
Evar Saar.

Väläandja: SA Kultuurileht, kl.ee
Tellmine: Express Post AS, tellimine.ee, tel 617 7717

Valsi Aile: hää seltskund ja armsa latsõ härgütäse priitahtlikku tüüd

Kodotütre tähisti 19. vahtsõ-aastakuu pääväl Räpinäl pidolidsõlt umma aastapäivä. Kaitsõliidu Põlva malõ-va nuurijuhendaja Valsi Aile kõnõlõs lähembält, midä esä-maalidsõ kasvatusõ organisat-siooni tegevä.

Kodotütril olf aastapäiv, Räpi-näl peeti suurt pito. Kuis lätõ?

Häste lätõ. Pito om iks ker-ge pitä, võistlust vai laagrit om pallo rassõmb tetä. Meil olf üleriigiline üritüs: üle Ees-ti tulliva kokko nuurijuhi, kes kodotütridega tegelese. Näile sooviti õnnõ, tunnustõdi tettü tüü iisti ja anti vällä avvohindu. Egä maakund andõs aasta pärli tiitli, kas rühmäjuhilõ, rühmä-le, mõnõ teo iisti vai tugõjalõ. Mi Põlva ringkunnan valisimi aasta pärliis Räpinä valla, tuu om tugõnu uma valla nuuri Kaitsõliiduga kõüdetüid tege-miisi. Om avitanu laagrit tetä ja inventari osta ja moraalnõ tugi om kah olnu.

Midä kodotütre ja noorõkot-ka tegevä?

Mi kasvatami Eesti koda-nikkõ. Esämaalnõ haridus käü seost läbi. Oppami ka tuud, kuis nuur hindäga häste toimõ saas. Vahel om nii, et edimält ei mõis-ta latsõ kotti pakki, tõisiga reh-kendä, a ku omma mitu aastat kodotütre-noorõkotka olnu, sis saava tuu selges.

Ku pallo Põlva maakunnan kodotütrit ja nuurkotkit om?

Tütärlatsi om veidükese alla 300. Poissõ om tsipa vei-demb, 250 ümbre. Küländ suur arv, latsi jääs jo kõik aig vei-dembäs. Mitu kuuli om kinni pantu, Mikitamäe ja Orava lät-si Põlva maakunna alt är. Nii et liikmidõ arvu kasvata om kü-länd rassõ, innembä tulõ noid, kes omma, rohkõmb hoita.

Ku tihti ja mis ettevõtmissõ teil omma?

Omma üleriigilise ette-võtmissõ, uma malõva üritüse ja ka rühmäüritüse. Midä aktiivsõmb om rühmäjuht, toda rohkõmb asjo tetäs. Meil om näütuses Leevi rühm sääne. Minevä aasta olf näil nii pallo ettevõtmiisi, et ei jõvvaki üles lukõ. Räpinä om kah häste teküs olnu.

Kuis om lugu rühmäjuhtõga?

Vahtsit juhtõ om rassõ lõudä, selle et seo om vaba-tahklik tüü. Mi iks naarami, et mi normaalsõ inemise ei olõ, teemi siin ilma palgaldä tüüd, võõridõ latsiga. Laagr-in käümine om suur vastu-tus. Tihti olõmi saanu säänd-se juhi, kellel om uma lats rühmän ja tuuperäst viisis tä ka rohkõmb tetä.

Kas nutimaailman om esä-maalnõ kasvatus rassõmb?

Kaitsõliidu Põlva malõva nuurijuhendaja Valsi Aile.

Olõs vaia jah rohkõmb mitte-nutilikkõ tegemiisi. Latsõ saa-va koolin seod nutivärki, koton niisama, ja sis tulõva laagrihe, kos om kah nutivärk. Mõni taht väega, et teeme kõik järgukat-sõ ja muu internetin, ja mõnõ aša mi teemiki. A meil om olnu ka säänsit laagrit, kon inne algust olõmi nutitelefoni är koranu. Edimält tusõtõdas, perän üteldäs: okei.

Kas noorõ käävä hää meelega laagrin?

Jah, iks hää meelega. Ma ei saa üteldä, et kõik ligi 600 nuurt tahtva laagrin kävvü, a suur jago küll. Egäl latsõl omma uma soov, uma taht-

misõ. Mõni lats ei taha suku-gi laagrihe minnä, ütles, et ei taha kotost är olla. Meil om antu ka sääne võimalus, et lats tulõ laagrihe, imä vii õdagu kodo, hummogu tuu tagasi. Kiä ei taha tulla, tege tõisi asju ütlen. Taht näütuses matkata vai tshkendä. Meil om võima-luisi egäsugutsit.

Ku kavva oldas kodotütär ja nuurkotkas?

Kodotütres ja noorõskotkas saa astu säitsmeaastadsõlt. Ku 19 saat, arvatas sinno vällä. Sis võit edesi astu kas Naiskodo-kaitsohe vai Kaitsõliitu. Tuu üleminek ei olõ väega lihtsä, millegiperäst iks veidü lätõ üle.

A om ka mõni tütrik, kes om tulnu ildampa: om olnu kodo-tütär, om är lännü, sis uma kooli är lõpõtanu ja tagasi tulnu ja astnu Naiskodokaitsohe.

Mu uma latsõ omma kah kodotütrist vällä kasunu, nüüd omma Naiskodokaitsoh ja kõ-nõlõsõ iks takastperrä, et väega lahe olf.

Mille inemise käävä vaba-tahhtlign Kaitsõliidun ja Naiskodokaitsoh?

Ütist reeglit ei saaki üteldä, mille peräst oldas vabatahtlik. Taa om iks sääne seestpuult tulõja asi. Ku om, sis om, ja ku teküs, sis teküs.

Tuu om sääne tsipin seen. Tahat minnä, midägi tetä. Ma olõ kah Naiskodokaitsoh, saa sääl vahtsit asjo tetä ja oppi. Om häste pallo koolituisi. Käve õkva Kaitsõliidu koolin juht-miskoolitusõl, peris põnnõv olf. Ja sai arvu kah, määnsit viko olõ juhtmisõ man tennü.

Mi iks ütlemi nuurijuhõtõlõ kah, et meil om hää seltskund, tulkõ. Tuu seltskund kah mass midägi.

Ja latsõ omma armsa! Meil om egäsugutsit latsi egä-sugutsist perrist ja sa piät olõma psühholoog, oppaja, autojuht, söögikõrraldaja, hä-dälidsele abi andja. Kõkkõ tiit. Taa om süämege tüü.

Terävä sulõga pinisõbõr Annika

RAHMANI JAN

Paganamaa veere pääl Tagakolga külän eläs Antoni Annika, kiä kiro-tas juttõ ja luulõtuisi, kää Krabi külätiatriga näütlemän ja pidä suuri pinne. Minevä aasta lõpun sai Annikal valmis raamat «Draakonineitsi hingepärlid», kon seen nii eesti- ku võrokeelist kraami.

«Kirutaminõ nakaš pääle tenu Uma Lehe jutuvõist-luisilõ. Saadi sinnä jutukõisi, korssi näid ja sis määnegi moment Roodsi Eesti Päävaleht löudse Facebookist mu jutukõsõ. Ma mitu aastat kiruti näile kah juttõ. Ja sis pallu ütli, et mul om naid nii pallu juba, et tekku ma raamat. Sai kirä-tüsega kõnõldus ja edimäne raamat «Elu om illus» vällä antus,» seletäs Antoni Annika. Edesi korju viil juttõ ja luulõtuisi, noist sai sis tõnõgi raamat.

Kuimuudu vahtsõnõ raamat uma nime sai? «Ma olõ draakoniasaal ja Neitsü tähtkujun sündünü. Ja egä kirätüü om mul hingest tulnu, määndsestki hingelidselt pututanust juhtumisõst sündünü ja iks uma-ette pärl,» kõnõldõs Annika. Raamatun om jutukõisi nii eesti ku võro keeli. Mõni jutt om katõn variantsin. «Ma ei olõ tuust keelevärgist esi kah arvu saanu. Tulõva lihtsäle sõna pähä ja nakkat mõtlõma. Jutu tulõva eesti keeli rohkõmb, ja luulõtus tulõ täpsele nii nigu tulõ. Mille nii, ei tiia,» ütles Antoni Annika.

Jutu ja luulõtusõ omma Annikal päämidselt luudusõst, a kirja pand tä ka muid juhtumiisi. Pallo omma

RAHMANI JANI PILT

Antoni Annika uma katõ kaukaaslasõga lumitsõn kodoaian.

kirätüü jaos mõttit andnu eläjä. «Vahepääl, ku siin eläjit pidäsi, tull juttõ rohkõmb, nüüd omgi tunnõ, et matõrjal saa otsa. Kostust vällän ei käü, eläjit kah ei olõ. Lihtsäle pleiätsist juttu vällä ei ime. Ma olõ pruuvnu, a ei tulõ midägi hääd. Piät olõma mõtõ vai juhtuminõ,» seletäs tä.

Annika om peri Varstust, a elänü joba pääl 30 aasta Tagakolgan. Tä om opnu latsiaia-kasvatajas, a ei olõ saanu tuu ala pääl pallo tüüd tetä: tull ummi latsi hoita ja sis vahepääl tallo pitä. Parhilla om tä huuldaja kolmõlõ naabrilõ ja umalõ pojälõ. Tä ütles, et vanõmbil inemiisil ja noil, kel autot ei olõ, om maal küländ rassõ toimõ tulla. Nii vidä ja juhendas Annika ummi hoolõalotsit, kül tohtri ja poodi mano ja ammõdiasotuisi pite.

Nafatamiisi kuts tä tuud tege-mist «mutitaksos».

Näütlejäpasiläne jo noorõst pääst

Päält kirotamisõ om Annika üles astnu ku näütlejä. Parhilla om Krabi külätiatrin, a algust tekä tä näütlemisega joba Vars-tun. «Ütle ullilõ, et tuu om hää, ku tõisi ette ronni, sis ronit kah vahepääl,» muigas Annika.

Kuigi säändse lava pääl üles-astmisõ väsitäse, andva nuu ka vahtsõt väke mano. «Egä inemine taht, et talle ola pääle patsutõdas ja üteldäs, et oi ku häste. Ku saat rahva iin Mürgü Marje kirotdõuid sotsiaaleraapiliidsi etendüisi mängi, kõnõlda kitsaskotussist ja probleemest läbi huumori, lätt hindäl kah elu kergembäs, saat nallaga võtta säänsit raskit asju. Ja ku näet,

et tuut inemiisile rõõmu, naardas, mõos tuu hindäle kah häste,» ütles tä.

Annika om kirotanu ka mõnõ näütemängu latsilõ, Varstu latsiaia telmise pääle. Tä seletäs, et latsi jaos kirotdõu näütemängu piät olõma lihtsä, kirotajal tulõ latsõ muudu mõtõlda. Nii ommaki Annika latsinäütemängõ tegeläis-saanu mõtsaeläjä ja jõuluvana, kõnõldas kingitüisi saamisõst. Nuu omma latsilõ tutva aša.

Kasvatas suuri pinne

Om viil üts teema, minkast Annikast kõnõldõn müüdä kaia ei saa. Nuu omma pini, täpsembäle suurõ Kaukaasia lambapini. Parhilla om täl moro pääl kats säänest maja-valvjat. «Pini omma mullõ kõik aig rohkõmb miildünü ku

kassi ja muu eläjä. Nä omma mu eläjä,» kõnõldõs tä.

Edimäse kaukaaslasõ otsa trehväs tä nii, et läts Võro lähkõle suitsuvorsti müümä ja ostjal olli parasjago pinil kutsigu. «Ja ma tulli säält kutsikaga är: edimäne Kaukaasia lambapini kutsik, tõupapridõga ja hirmkallis ja kõik,» tulõtas Annika miilde. Pini kasvi suurõs ja naas tõisilõ perreliikmile ham-bit näütämä, es tunnista kedägi pääle Annika. «Tä jäi auto ala. Ma olõ esi mõtõlnu, et hallõ olf, a õnnõlik tuun mõttõn et vähembält mi pere es kannata, tä olõs võinu purra. Seo om peris kuri tõug. Järgmiidsi olõmi mõistnu parõmbalõ kasvata,» seletäs tä.

Ummi pinnega om Annika käünü ka näütüisi piten, päämidselt Eestin, a ka lähembin riiken. Perämädsel aol om näütüsil käümist veidembäs jäänü, Võromaa näütüsel tä iks käü.

Valgõ kutsik Horvaatiast

Annika parhillatsist pinnest üts, tuu valgõ, om tuud Horvaatiast. Illos kutsik jäi Annikalõ internetin silmä. Interneti tõlgimassina abiga sai horvaadist umanikuga kokko kõnõldus ja autoga kutsigu perän käütüs.

«Meesterahvas om mul kaug-sõiduautojuht, harinu pikkä maad sõitma. Ütli talle, et sõidami perrä. Miis olf nõun ja nii mi tä autoga siiä tõimi,» seletäs Annika. Kutsik massõ päält tuhandõ euro, artuuminõ viil pääle, nii et ei olõ pinne kasvataminõ määnegi otav löbu.

Kõigi ummi tegemiisi kotsilõ ütles Annika, et tä ei lää kunagi asjulõ ligi rääsaga, a iks kaes ja märgotas. «Mul om kuraasi veidü, olõ ettekaeja, olõ-i hindän kimmäs. Raama-du kirutamisõga om niisama: ma kõik aig mõtlõ, kellele naid vaia om. A tegemälä kah ei jätä!» löud Annika iks lõpõtu-sõs uma kuraasi üles.

Haigõmaja

Pikkä aigu trauma-punktin tüütänü URMI AILI tulõtas miilde, määnd-sit juhtumiisi meditsiinitüün ette om tulnu.

Miis, kiä peläs ütsindä olla

Üts üüsene lugu. Kiirabi tõi mehe, kinkal olf eloiso otsa saanu ja kiä olf hinnäst veidükese žiletiga randmõst nüsünü.

Sai sis är ummõldus. Säändse haigõ hingega inemise saadõtas psühhiaatrilõ pästmises. Vai tõisi sõnnoga üteldä, eloiso parandamisõs.

Helisti tüükõrraldajalõ ja ütli, et vaia om autot haigõ sõidutamisõs. A auto olf sõidun ja tuud pidi kavva uutma.

Ma istsõ lavva takan ja miis mu lavva man. Mul jo veidü kõhedu nii kavva tõnõtõsõlõ otsa vahti. Ütli sis mehele, et autoga lätt aigu, vast tä lätt ja istus seeni kalitorin.

«Ma ei julgu ütsindä olla,» ütelf miis tuu pääle surtmõsit-sõlõ vasta.

Kuri miis

Olli tuupäiv kõõtmistarõn tüül. Pidi tulõma tõisi jutu perrä kuri miis, kes millegagi rahul es olõ. Täl olf päähaav ja ma pidi tuu är kõõtmä.

Tuul aol tarvitõdi kõllast kseroformpulbrit, mis olf plastpudõli seen. Korgi seen olf väikene mulk ja säält raputi pulbrit veidükese kõrraga.

A kiäki olf tuu korgi valla käändnü ja unõhtanu vahtsõst kinni käändä. Nigu ma tuu pudõli ümber kääni, nii juussõ kõik pulbrit pudõlist vällä. Miis olf üle pää ja kõik rõiva takka-otsa pulbrit täüs.

Tuu olf nii nafakas kaia, et naksimi kõik naarma. Mõtli, et mis nüüd külh saa. Ütli mehele, et ajagu rõiva sälast är, ma mõsõ nä puhtas.

Ja uskmada, et kuri miis es olõki kuri.

Vana pilt kõnõl...

PILT UMA LEHE ARHIIVIST

RUUSMAA ARTHUR
22.10.1956 – 15.01.2019

Seo kuu keskpaigan tull väega kurb uudis: mi ilmast om är lännü Ruusmaa Arthur. Muiõ tegemiisi kõrval ka Uma Lehe rubriigi «Vana pilt kõnõldõ» pikaaolinõ kokkosäädjä.

Ku vana pildi rubriik 2011. aastaga süükskuul alost, olf edimält plaanin, et lugõja saatva siiä ummi vannõ piltte. Siski juhtu nii, et taast sai Arthuri nukakõnõ. Arthur mõistsõ mõtõlda aolehe rütm-in ja otsõ vällä vannõ lehe-

juttõ ja pilte, miä õkva lehe vällätulõki päävä vai aoga kuigimuudu kõüdet. Nii sai Uma Lehe lugõja aastit teedä ammuilma unõhtõduist asjust, inemiisist ja sündmüisist.

Uman perämädsen jutun «Väiku pedäjä jõulusuuv» suusvõõ Arthuri pildi pääl olõva pedäjä suu läbi kõigilõ kolmõ-kõrdsõst tervüst. Timäle hindäle tuud kaõs inämb es jakku.

Abivalmis. Tuu om umahus, määndsena Arthurit iks mäleh-tämä jäämi.

UMA LEHE TOIMÕNDUS

Midä silmän pitä talvõl kelgumäe ja suusaraa pääl

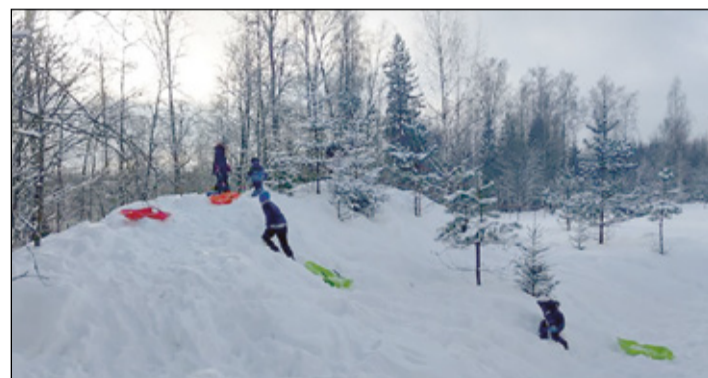
URMI AILI

Suurõ pühä ja rassõ söömä-ao umma sääl takan ja nüüd tulõ pallodõl meist jako saia liikmispudusõst ja üleart-sõst kihäkaalust. Talv pakk hindä liigutamisõs häid võimaluisi, kül suusaraa, vissi-platsi ja kelgumäe pääl. A spordiga üten luuras ka rida ohtõ.

Eestimaa um valgõ puhta lumõ-kõrra all. Valgidõ lumõmütsega puu saisva nigu piltpostkaardi pääl ja kutsva inemiisi luudust imetlemä. Ega sis muud ku suusa ala, kelgu kätte ja talvõst rõõmu tundma! Tuu um väega torrõ tegevüs. Esieranis suur rõõmu tundva tuust latsõ.

Mi kõik mälehtämi jo vana-imäaigist oppuisi, et ku vällä läät, panõ lämmä, parõmb viil õhku läbi laskva rõiva sälgä ja villadsõ suka jalga. Niisama ei tohe higitsenä tulõ kätte saisma jäiä. Kuigi mi arvami noid oppuisi häste tiidvät, tulõ egäl aastal ette külmehtüshaiguisi ja ka suusaraa ni kelgumäe pääl vikasaamist.

Tuuperäst omgi prõlla paras

EPLERI RAINI PILT

Latsõ kelgumäe pääl.

miilde tulõhta, kuis ja midä vikasaamisõ puhul tetä. Lihtsä ja kimmäs viis um latsiga üten kelgumäel kävvü ja näil silm pääl hoita, et õnnõtuisi veidemb olõssi. Latsõ esi ei mõis-ta ohtõ ette nätä.

Ku õnnõtus um siski juhtunu

Ku latsiga um õnnõtus juhtunu, inämbähe iks luu katski lännü, ei tohe vikasaanulõ inne süvvä ja juuva paku, ku toht-ri um latsõ ja röntgenipildi üle kaenu ja sis juumisõs lua andnu. Tõsitsidõ häti kõrral, ku luid um narkoosi all vaia paika säädä, tulõ täüskõtu vai juumi-

sõ perrä viis-kuus tunni uuta, et saassi narkoosi tetä, muido võit õssõndama naada. Sama riigli om ka suurilõ inemiisile.

Ku õkvalt ei saa arsti kutsu, tulõ haigõ kotus lahassõlõ panda ja midägi külmä pääle säädi. A rõivas vaihõlõ, et nahka är ei külmehtä.

Ku jalg um jakust välän, või tetä sinnä pääle külmä kummõlitsäi vai vii ja viinaga poolõs mähüsse. Mähüsse pääle ei tohe määndselgi juhul kilet panda, muido lätt haigõ kotus kile all lämmäs. Niisama ei tohe vika saanu kotussõ pääle määri lämmistäjit spordikreeme ja muid nn reumasalvõ,

selle et vika saanu kotus taht jahutamist. Et jalg väega pais-tõhe es lännü, tulõ tä nõsta korõmbahe, kasvai padä pääle.

Külmehtüse vasta avitasõ sann ja rohõtsäi

Ku olõti talvõst rõõmu tund-misõ aigu külmä saanu, avitas kõgõ parõmbahe kuum sann vai vann. Perän tulõssi minnä sängü lämmä teki ala ja juuva kuumlämmind piimä vai rohõtsäid miiga.

Egäl hindäst luku pidäväl inemisel piässi olõma koton kas esi kofatuisi vai ostõtuisi maarõhtõ, mis avitasõ külmehtüse puhul. Talvõl um viil väega hää süvvä sibulat ja tses-nakut miiga. Lastõl avitasõ palanikku häste maaha võtta tsukruga kurõmafa. Hääs rohos um ka palõhka-, sitka-ma-fa- ja vabarnasahvt.

Ka külmehtüsevastadsõ tsäisegu, nigu ofavits ja punõ, kikkapüks ja naisipuna, veh-verment ja saialill, paisõleht ja pähnähäitsme umma väega hää juuva. Viil parõmb um, ku tsilgutat tsäi sisse sidruni- vai muu tsitrusõvilä mahla kah mano.

Üümajalinõ

KIVITI KADRI

Seo lugu juhtu veidü rohkõmb ku kümme aastat tagasi Mikidämäe alõvigu kortõrmajah mu tädi kortõrih. Jätä päätegeläse nime hindä tiidä, selle et nuuril miihil iks juhatus ja ei taha kedägi kompromiitiri. Ku inemine hinnäst är tund, sis om häste, a ku ka ei tunnõ, sis vöiolla lihtsäle ei mälehtä. Nuurmehe sünnüaasta piäsi olõma 1984 vai 1985.

Oll kõgõ harilikumb puulpäävõ õtak suvõ lõpuh. Tädi ja tädimiis säivä magamaminekiti ja tädimiis käske tädil kortõri ussõ lukku käändä. Nii tädi ka tegi ja pia olliva mõlõmba unõküläh.

Tädimiis pidi hummogu tüüle minemä ja ai kargu edimädsenä ala. Jõudsõ kalitorri, pand tulõ palama ja suur oll imehtämäne, ku nägi, et latsitarõh maka kiäki. Poja eläse mõlõmba pääliina lähküh. Lätis sis tädi mano ja üteli, et väiga imelik, poig om üüse kodo tulnu. Tädi ai kah hinnäst sängüst vällä ja arvas, et tuu ei saa kuigi nii olla. Säanest asja es olõ viil kunagi olnu, et poja nii kodo tull, et tuust inne juttu es ti, ja ku tulliva, sis iks kõgõ perrega. Jala otsõva sängüveere alt ussõ, a silmi iih virvend

REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

jo pilt, kuis kiäki kakõnu, haisvidõ ja väiga roppõ röividõga om poja sängüh. Mõtõl, et ku iks väiga ropp vällä näge, sis nakkas õkva tänitämä ja pess kasvai politsei abiga tarõst vällä. Pilt, midä tä ussõläve päält näkk, es olõ sukugi säane. Kuna säng ol tarõh pikuldõ ussõga, sis kõgõpäält kaiva vasta lumivalgidõ sukkõga jala. Sinnäni es olõ tekk lihtsäle küündünü, selle et puhkaja

ol peris pikk ja tekk ol üleväst otsast pia kõrvuni kistu. Tekk ol tädil sängõ otsa mano kokko pant ja üümajalinõ ol tuu ka ilosahe üles löüdnü. Noidõ lumivalgidõ sukkõ peräst es nakkas tädi tedä üles ajama. Mõtõl, et lask rahuh edesi maada, kül tä ütiskõrd iks heränes. Panniva tarõussõ kinni ja lätisvää küüki kohvi juuma.

No nüüd kisk paaigu perretülüs. Tädimiis ai iks pääl, et

viimäte es käännäki tädi ust lukku, kuis muido võoras inemine tarrõ sai. A tädi rahi ku rauda, et kimmähe pandsõ. Viimäte löüdsävä kompromiis. Ju sis tädi õnnõ üte kõrra võtind käändse ja vähä kõvõmba tõukamisõga karaski uss vällä.

Es saa nä viil kõttugi täüs, ku kuuliva tarõh kobinat. Pia lätis uss vällä ja kalitorrih saisõ tävveh hiilgusõh üüse külaline. Kai väiga pelgüisi altkulmu ütele ja tõsõlõ poolõ, hõõrdõ silmi ja küsse, koh tä om. Tädi tekki pilt nalla ja tä küsse, kohe külamiis minnä tahtsõ. Midägi tuu külaline ühmäs kah, a tädi es saa arvo. Tä taksiirse võorast mõnda aigo ja arvas tä är kah tundvat, a es nakkas võoralõ umma tarkust jagama. Läbi naaru üteli tädi, et üümaja iist tulõ iks rahha kah massa. Värisevide kässiga kobist külaline tagomadsõst karmanist uma kukru vällä ja nakaški rahha otsma. Sis üteli tädi, et edimäne kõrd om massulda. Küsse viil, koh külalisel jalavaõ omma. Võoras arvas, et kalitorrih, ussõ takah. Lätisvää sis kaema, a sääl es olõ midägi.

Nigu tädi arvas, nii olgi. Nuu jalavaõ olliva edimädsõ kõrra ussõ takah, tädi eläs kolmanda kõrra pääl.

Družba lugu

Taa lugu juhtu kavvõl Vinne aol mu kunagidsõ tüüseldsilidse Nikandrovii Jüriga. Tuul aol õs olõ poodist kõkkõ vabalt võtta. Kiroutama pidi avalduisi ja uutma järekkõrran, õt asjo saia.

Nii ol Jüril lugu Družba moodorsaegõ, a peräkõrd naaraaf õnn ja vahtsõnõ rohilist värimi moodorsaag ol õlõman. Palof mitu paagitäüt kütüst är, nigu oppusõn kirän, õt saag tüükõrran olõssi.

Jõudsõ sõs kätte puulpäiv ja Jüri võtsõ kats abimiist, portõmassina ja põrof mõtsa puid tegemä. Jõudsõ ilosalõ mõtsa, kon

mõtsavaht ol är märknü puu, mis tull maaha võtta. Tõmmaas Družba käümä, pand sae vasta puud, and gaasi, a tuu asõmõl, et püürde kõvõmbas länny, tegi saag põrra-põrra ja jäi saisma. Tehnigamiis ol Jüri kõva, a saag mõtsan inäp käümä õs lää ja nii tullgi ilma puiõldõ kodo sõita. Koton lätis mõnõ tõmbamisõ pääl Družba saag jäl ilostõ käümä ja ol nigu tüükõrran. Järgmäne puulpäiv lätis miis jäl mõtsa, a inne pruuvõs sae kõrranolõkit. Saag lätis ilosalõ käümä, ja viil mitu kõrda.

A mõtsan juhtu sama lugu mis edimäne kõrd: saag käü-

mä õs lää ja tull tühä massinaga kodo tulla. Sama jant juhtu viil kolmandalgi puulpäiväl. Kavva sa sõidat mõtsa ja tagasi, massat massina iist, kaet abimehe, a tolku õi midägi. Nii hüpäski Jüril täü üle massa ja tä vei sae tagasi puuti, kost sai paari nädäli peräst vahtsõ orantsi värimi sae. Vahtsõ saegõ saiõ puu lõigatus.

Kas tuul aol olli kah rohilidsõ olõman, olõ õi meelen, a edimäne saag ol vast rohiliidsi tett ja nuid saetegijit om täämbä hädäste vaia. Sõs jäänü mõnigi mõts kasumõ.

REILIKU KALEV

Maolda nali

Mõni nali om nii maolda, et aja peris naardma. Toimõndaja om üte säändse siia vällä valinu.

Puhkus talvõl

Pandas paika aasta puhkusõgraafikut. Ülemb kuts tüütäjä hindä mano:

«Kas sullõ lämmi olu miildüs?»

«Ei!»

«A higidsõ naasõ miildüse?»

«Kos sa tuuga!»

«Häste. Sis saat puhkusõ talvõaas!»

Kingitüst uutva poiskõnõ

Mullõ miildüs väega kingitüisi saia. A toda juhtus harva, et midägi kingitäs. Viil harvõmb juhtus, et kingitäs midägi säanest, mis sullõ tõtõstõ rõõmu tege. Naanõ kinkse mullõ õkva kangä. Mul om elon egäsugutsit kangi olnu, rassõ om järgmädsõ paari üle rõõmusta. A kingidü hobõsõ suuhtõ teeduperäst ei kaia.

RUITLASÕ OLAVI, võrgupuutõ kundõ

Jõulõ aol kingitäs harilikult sukkõ ja T-hammit. Vahel teksapükse. Kõik omma kingitüisi ostõn nii praktilidsõ, et mul tulõ ikk pääl. Ku sa olõ suurõs saanu, sõs käävä su umadsõ sukka ümbre nigu rõivapuuga. A miis jääs surmani poiskõsõs, timäle om mängeasjo vaia ja egä sullõ hääst säanest kingit rõivatikk, kõögimassin vai tiatripilet muut sinno kõrrast täüskasunumbas ja kuivõmbas ja õnnõtumbas.

Kingitüisi tsiht ei olõ mitte inemine rõivilõ panda, a tälle rõõmu tetä. Ma oodi nelikõmmend ja rohkõmb aastat ja ku rõõmu es tulõ, leidsõ hädäst räävete tüütävä välläpääsemise.

Kaegõ, maailm om võrgupuutõ täüs. Sa valit kas Soomõst, Inglüsmaalt vai kostki muialt hindäle kingitüse vällä, sõs lüüt hamba risti ja massat krediitkaardiga är. Seo om kõgõ valusamb. Sõs nakkas pakk tassakõistõ su poolõ tulõma. Täämbädsõl pääväl saat internetist perrä kaia, kon su kraam parajalõ om, kas tä om joba pakk pant, kas tä

om joba posti viid, määnsõn kotussõn tä parajalõ videles.

Tõsõl pääväl om sul joba meeles länny, et sa timä iist hingehinda massit. Kolmandal pääväl om hingen säane makõ uutminõ, et olkõ tegemist kasvai sitatükuga, parhilla su jaos tähtsämbät asja ei olõ. Nelländal pääväl lätõ söõgiiso är. Viidendal lõpõtat vällänkäämisse, selle et pakk vöi egä minot tulla. Kuvvõndal säitsmendäl pääväl istut õnnõtõlõ koton ja vahit ütõte punkti. Sõs tulõ vaihõlõ nädälvaihtus, ku ütõski pakk mitte sentimeetritki ei liigu, sõs proomit lihtsäle ilma ikulda toimõ saia ja sõs...

Sõs järgmädsõl pääväl tulõ SMS vai kullõri kõnõ ja sa saat uma pakiga kokko. Raha minõ om meeles länny, kõik kannatusõ niisama. Istut tarõn lavva takan, arotat pakki vällä ja tunnõt perädüsuurt õnnõtunnõt. Seo om lühkene. Puul tunni hoiat kingitüst näpu vaihõl, sõs panõt tä kappi, kohe inämbüs asjo jääseki umma aigo uutma.

Päält tuud tulõ hinge tühi tunnõ. Selleperäst om hää plaan paar päivä inne paki perälõjõudmist vahtsõnõ pakk är telli. Ma tiia naid asjo, ma olõ proff. Mul istus parhilla ütõ pakk katõsandat päivä Inglüsmaal Weybridge'in ja tõnõ kolmandat päivä Helsingi logistigakeskusõn.

Tossu Tilda pajatusõ

Kliimapagulanõ

Memm ja taat käve kõgõ liinan katõkõisi käest kinni hoitõn. Ütist ello olõ jo päält poolõ saandi elet. A asal olõ uma proosalinõ külõ kah. Pikki aastidõga olli memme jalakõsõ kehvas jäänü. Tä kõndsõ väega tassakõistõ ni vässü är. Tuuperäst käü viimätsel aol taat ütõsind poodin.

«Mille nii? Kas memmekene om haigõs jäänü?» uursõ tutva murrõga.

«Ei olõ haigõ. Tä naas kliimapagulasõs,» üteli taat.

Edimält ai kõva tuul ja lumõlopp memme tarrõ. Sis tulli harinõmalda kõva külmakraadi. Hää om istu lämmän tarõn tiidmisega, et nilbõ tii ja külm ilm jääse välläpoolõ kodosainu. A kavvas säanest hädä ärõlõmist jakkus? Kevvää viil kavvõn...

Massinaga tii pääl hädän

Lõuna-Eesti sovhoosin sai nuur kafakõrraldaja hindä kätte vililise. Sõitmist olõ tüü peräst peris pallo. A tii olli säändse nigu olli. Ütskõrd ruusatiid pite sõitõn käänd massin kurvõn küle pääl. Nuur asatundja naas murrõga ümbre sõiduriista kõndma ja märgõtama, midä edesi tetä.

Parajalõ trehväs müüdä sõitma sõiduoppaja keskkooli aost. Tuu miis naas õkva kokutama, ku mõni asi tedä herkväle ai. «Ku-ku-kuradi Volts,» hõigäs inneskine oppaja umma kunagist koolipoissi näten. «Kas ti sovhoosin sis kanalit ei olõki, et massinat põha alt kaia? Tan keset tiid ei olõ seo hää plaan,» lugi tä sõna pääl.

Hiina piina

Ma kuuli raadiost, et ka katõkümne edimädsõl saandil tegevä mõnõ asä nii inemiisile ku rikele hiina piina. Näütises siinpuul Atlandi ookeani tege brittele hiina piina Iiri piir. A tõsõlpuul Atlandit tege ameeriklaisilõ hiina piina Trampi piirimüür.

Nuusama hädä omma Eesti-

MUDA MARI

Latsilõ

Vastus saada' üte nädäli joosul meiliaadrõssi pääl latsinukk@umaleht.ee vai postiaga: Uma Leht Tartu 48 65609 Võro.

Vastussõ mano panõ' kirja uma nimi, vannus ja kimmähe ka postiaadrõs.

Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit latsiraamatit vai plaatõ.

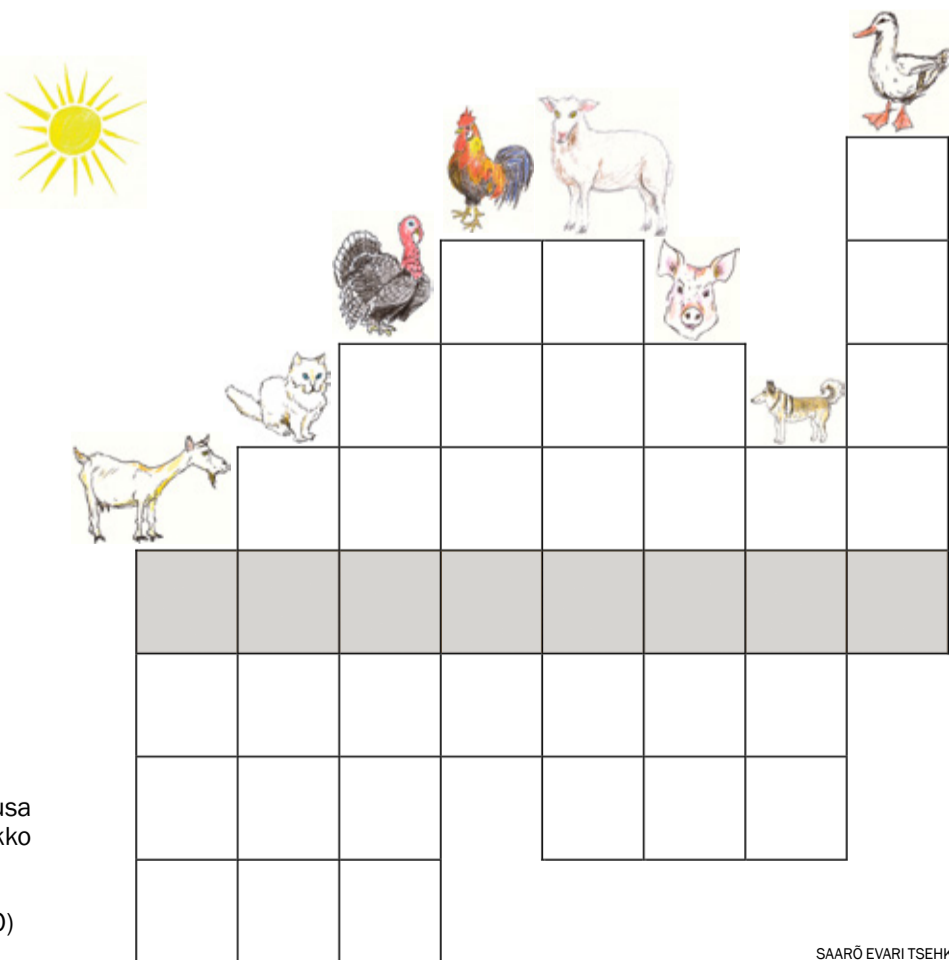
Latsinukka tugõva' Võro Instituut ja Võro selts VKKF.

Minevä kõrra vastus:

Autokasti mahus kõrraga kats tonni ruusa ja talomiis piät sõitma ruusahauda kokko viis kõrda.

Avvohinna saava' HANIMÄGI FREDY (10) ja TULVISTE PAUL (10) Mõnistõ koolist.

Täüdä' är ristsõna! Vastussõs saat teedä', kedä võit sakõstõ nätä talvõl ijä pääl!

SAARÕ EVARI TSEHKENDÜS

Telli Uma Leht!

6 kuud – 6 €, 12 kuud – 12 €, e-ärvõ püsimumassuleping 0.85 € kuun.

Telli saa ExpressPostist: tellimine.ee/umaleht tel 617 7717.